खनिज विकास निधीतून संबंधित जिल्ह्यास सुयोग्यरितीने निधीचे वाटप करण्यासाठी कार्यपध्दती व मार्गदर्शक तत्वे विहीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

उद्योग,ऊर्जा व कामगार विभाग

शासन निर्णय क्रमांक —एमडीएफ-१०१० / प्र.क्र.१०३७ / उद्योग-९

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक - १ ऑगस्ट , २०१२

वाचा- शासन परिपत्रक क्रमांक एमडीएफ-१००२ / प्र.क्र.५५ / उद्योग-९, दि.२६ ऑगस्ट, २००२

प्रस्तावना -- महाराष्ट्र खनिज विकास (निर्मिती व उपयोजन) निधी अधिनियम, २००१ मधील कलम ७ नुसार खनिज विकास निधीचा वापर व वाटप यासाठी निर्देश देण्याकरीता मा. मुख्यमंत्री यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्यस्तरीय सल्लागार समिती गठीत करण्यात आलेली आहे.

सदर राज्यस्तरीय सल्लागार समितीच्या यापूर्वी झालेल्या बैठकीतील निर्णयास अनुसरून खनिज विकास निधीच्या वापर व वाटपासंदर्भात दिनांक २६.०८.२००२ च्या परिपत्रकान्वये मार्गदर्शक तत्वे विहीत करण्यात आली आहेत. तथापि, या तत्वानुसार प्रस्तावांना मान्यता देतांना येणा-या अडचणी दुर करून निधीचा पर्याप्त व जनतेच्या अपेक्षा लक्षांत घेऊन तसेच मा. उच्च न्यायालयाने या अनुषंगाने वेळोवेळी दिलेल्या न्याय निर्णयाशी सुसंगत अशी निधी वापर व वाटपाची कार्यपध्दती निश्चित करण्यासाठी सदर मार्गदर्शक तत्वांमध्ये सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

त्यानुषंगाने दिनांक ०७.०५.२०१२ रोजी मा. मुख्यमंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखाली राज्यस्तरीय सल्लागार समितीची बैठक आयोजित करण्यात आली होती. व त्यात विविध निर्णय घेण्यात आले आहेत.

शासन निर्णय - राज्य स्तरीय सल्लागार समितीच्या बैठकीतील निर्णय व समितीचे निर्देश विचारात घेऊन निधीचे वाटप आणि मार्गदर्शक तत्वे या संदर्भात पुढील प्रभाणे निर्णय घेण्यात आला आहे-

१) खनिज विकास निधीमधील १/३ रक्कम भूविज्ञान व खनिकर्म संचालनालय नागपूर व व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य खनिकर्म महामंडळ, नागपूर यांना त्यांची कार्ये पार पाडण्यासाठी व उर्वरित २/३ रक्कम ही संबंधित जिल्ह्यातून प्राप्त होणा-या खनिज महसूलाच्या प्रमाणात महाराष्ट्र खनिज विकास (निर्मिती व उपयोजन) निधी अधिनियम, २००१ मधील कलम ५ (सी) नुसार त्या जिल्ह्यामध्ये खनिकर्मामुळे बाधित क्षेत्रात पायाभूत सुविधा, पर्यावरण संतूलन इत्यादीसाठी पुरवण्यात यावी .

२) **अ) परिणामित क्षेत्र -** खाणीच्या बाहय परिघापासून २० कि.मी. त्रिज्येच्या परिसरातील तथापि, जिल्ह्याच्या सीमेपर्यंत मर्यादीत क्षेत्र हे परिणामीत क्षेत्र समजण्यात यावे.

ब) विकास कामांसाठी देय ठरणा-या खनिज विकास निधीपैकी संबंधित ग्रामपंचायतीच्या क्षेत्रातून गत वर्षात प्राप्त झालेल्या महसूलाच्या प्रमाणात प्राप्त होणा-या खनिज विकास निधीपैकी ५०% निधी संबंधित ग्रामपंचायतींना ग्रामसभेच्या मान्यतेने प्रचलित पध्दतीचा अवलंब करुन त्यांच्या क्षेत्रातील बाधित रस्ते, आरोग्य, पर्यावरण, जलसंधारण व भूजल बळकटीकरण या कामांसाठी द्यावा.

क) वरील 'ब' मध्ये नमूद केलेला निधी वगळता उर्वरित निधी खाण क्षेत्राच्या बाह्य परिघापासून २० कि.मी त्रिज्येच्या परिसरातील मात्र जिल्हयाच्या सिमेअंतर्गतच फक्त बाधित रस्त्यांसाठीच वापरण्यात यावा.

ड) खनिज विकास निधीतून ग्रामपंचायतींना प्रत्यक्ष अनुदान उपलब्ध न करून देता वरील ब प्रमाणे कार्यवाही करावी.

इ) पायाभूत सुविधेच्या संदर्भात खनिज विकास निधीतून घेतल्या जाणा-या कामांसाठी टक्केवारीचे बंधन घालण्यात येऊ नये.

ई) खनिज विकास निधीअंतर्गत घ्यावयाची कामे खासदार निधीप्रमाणेच कार्यान्वयन यंत्रणेने इ.टी.पी. चार्जेस न लावता विनाशुल्क तत्वावर राबवावित.

३) खनिज विकास निधीतून घ्यावयाच्या योजनांचे वर्गीकरणानुसार निश्चिती

अ) पायाभूत सुविधांचा विकास - राष्ट्रीय महामार्गा प्रमाणे प्रमुख राज्य मार्ग व राज्य मार्गाची तसेच रुपये २ कोटींपेक्षा अधिक किंमतीची रस्ते विकासाची कामे वगळून इतर कामे घेण्यात यावी. त्यामध्ये पुलाच्या कामाचा समावेश करण्यात येऊ नये. तथापि, रस्त्यांची क्षमता ३५ ते ४० टनांची असावी.

खनिज विकास निधीतून वीज व इतर दुरसंचार सुविधांची कामे घेण्यात येऊ नयेत.

ब) पिण्याचे पाणी पुरवठा विकास व पुरवणीकरण - पिण्याचे पाणी पुरवठा विकास योजना व पुरवणीकरणाची कामे घेण्यात येऊ नये. तथापि, जलसंवर्धन आणि भूजल बळकटीकरणाची रुपये २ कोटी पर्यंत किंमतीचीच कामे घेण्यात यावीत.

खनिज विकास निधीतून पुनर्वसन व विकासाची कामे घेण्यात येऊ नयेत.

क) पर्यावरण संतुलन कायम राखणे - संबंधित जिल्हयाच्या विकास कामांसाठी देय अनुदानाच्या किमान २०% निधी पुढील कामांसाठी देण्यात यावा. पर्यावरण संतुलनाची कामे घेण्यासाठी कमाल मर्यादा नाही.

१) वनीकरण

२) पाण्याची पातळी कायम राखण्याची दक्षता

३) व्यावसायिक आरोग्य सेवेला पुरवणीकरण

४) पर्यावरणाचा समतोल व प्रदुषण नियंत्रणाचे उपायांमध्ये विद्यमान कामांशिवाय वाळू गटाच्या लिलावापूर्वी करावयाचा पर्यावरण विषयक अभ्यास व पर्यावरण आघात मुल्यांकन EIA व EMP तयार करण्याचा खर्च अनुज्ञेय राहील व तो संबंधित जिल्ह्यास देय खनिज विकास निधीतून पर्यावरणासाठी उपलब्ध होणाऱ्या अनुदानातून भागविण्यात यावा.

ड) खनिज संवर्धन व विकास - खनिज संस्करण व टाकाऊ खनिज पुन्हा वापरण्याकरीता संशोधन व विकास

४) यापूर्वीच्या निदेशानुसार भूविज्ञान व खनिकर्म संचालनालय व महाराष्ट्र राज्य खनिकर्म महामंडळास देण्यात येणारी १/३ रक्कम त्यांची कार्ये पार पाडण्यासाठी दिली जाईल. संचालनालयास दिल्या जाणा-या निधीचा विनियोग पुढील बाबींसाठी देखील करता येईल.

१) खनिकर्म अधिका-यांकरीता नवीन वाहन खरेदी, त्यांचे परिरक्षण दुरुस्ती व अनुषंगिक बाबी.

२) महाराष्ट्र सुदूर संवेदन केंद्राच्या सहाय्याने खाण क्षेत्राचे डिजिटल मॅप तयार करणे व उपग्रहाद्वारे उत्खनित क्षेत्राचा वार्षिक आढावा आणि अनुषंगिक बाबी.

३) संचालनालयाचे संगणकीकरण.

४) अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर, ऑनलाईन रॉयल्टी पेमेंट, खनिज व्यावसायिकांची नोंदणी, डाटा बँक तयार करणे इत्यादी विविध संगणक प्रणाली तयार करणे.

५) खनिज सवलतीसंदर्भात न्यायालयीन प्रकरणी अधिवक्ता व वरिष्ठ विधी व्यवसाय यांना व्यावसायिक प्रदाने, फी इ.

६) गौण खनिज अवैध उत्खनन रोखण्यासाठी महसूल विभागामार्फत मंत्रालय स्तरावर गठीत करण्यात आलेल्या दक्षता समितीसाठी एक वाहन उपलब्ध करुन देणे.

५) कार्यान्वयन यंत्रणांना निधीचे वाटप - कार्यान्वयन यंत्रणांना निधीचे वाटप करण्यासंदर्भातील शासन निर्णय क्रमांक-एमडीएफ-२०१०/ प्र.क्र. ९५५/ उद्योग-९, दिनांक २२.०४.२०१०अधिक्रमीत करुन पूर्वीप्रमाणेच व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य खनिकर्म महामंडळ यांचेकडून केवळ इलेक्ट्रॉनिक्स क्लिअरन्स सिस्टम (ECS) पध्दतीने कार्यान्वयन यंत्रणांना निधीचे वाटप करण्यात यावे.

वरील मार्गदर्शक तत्वे व निकषाप्रमाणे पात्र ठरणारे प्रस्ताव संबंधित जिल्हाधिकारी यांनी महाराष्ट्र राज्य खनिकर्म महामंडळामार्फत प्रशासकीय मान्यतेसाठी शासनाकडे सादर करावेत. दिनांक २६.०८.२००२ चे परिपत्रक या निर्णयान्दारे अधिक्रमीत करण्यात आले आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या संगणक संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणक संकेतांक 201208011527051101 असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने ,

(किशोर कदम)
शासनाचे उप सचिव

प्रति,

मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई — ३२

मा. मंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव , मंत्रालय, मुंबई - ३२

मा. राज्यमंत्री (खनिकर्म) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई — ३२

अपर मुख्य सचिव (महसूल) महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई -३२

प्रधान सचिव (उद्योग) उद्योग,ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई — ३२

सचिव (पर्यावरण) विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२

व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य खनिकर्म महामंडळ, नागपूर

संचालक, भुविज्ञान व खनिकर्म संचालनालय, नागपूर

सर्व जिल्हाधिकारी

निवड नस्ती. (उद्योग -९)

दिनांक 22 JAN 2014
जिल्हाधिकारी कार्यालय, लातूर
विभाग गौणखनिज
ना. त. (म.
तह. R.A.
उ.जि.
नि.उ.जि.
अप्पर जिल्हाधिकारी जिल्हाधिकारी
आ.क्र.

खनिकर्मामूळे बाधित झालेल्या ग्रामपंचायत क्षेत्रातील पायाभूत सुविधांसाठी खनिज विकास निधीचे वाटप करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उद्योग,ऊर्जा व कामगार विभाग
शासन परिपत्रक क्र.एमडीएफ-२०१३/प्र.क्र.६८/उद्योग-९
मंत्रालय,मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक — ०९/०१/२०१४

वाचा :- शासन निर्णय,क्रमांक एमडीएफ-१०१०/प्र.क्र.१०३७/उद्योग-९,दिनांक-१ ऑगस्ट,२०१२

शासन परिपत्रक

1634 महाराष्ट्र खनिज विकास (निर्मिती व उपयोजन)निधी अधिनियम,२००१ मधील कलम ३ नूसार खनिज विकास निधीची निर्मिती करण्यात आलेली आहे.सदर निधीच्या वाटपासंदर्भातील कार्यपध्दती व मार्गदर्शक तत्वे संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये विहीत करण्यात आलेली आहेत.

२. उक्त शासन निर्णयातील परिच्छेद क्र.२(ब) पुढीलप्रमाणे आहे :-

विकास कामांसाठी देय ठरणा-या खनिज विकास निधीपैकी संबंधीत ग्रामपंचायतीच्या क्षेत्रातून गत वर्षात प्राप्त झालेल्या महसूलाच्या प्रमाणात प्राप्त होणा-या खनिज विकास निधीपैकी ५०% निधी संबंधीत ग्रामपंचायतींना ग्रामसभेच्या मान्यतेने प्रचलीत पध्दतीचा अवलंब करून त्यांच्या क्षेत्रातील बाधित रस्ते,आरोग्य,पर्यावरण,जलसंधारण व भुजल बळकटीकरण या कामांसाठी दयावा.

३. या मार्गदर्शक तत्वानूसार विकास कामे निश्चित करताना खनिकर्मामूळे बाधित ग्रामपंचायत क्षेत्रातील संदर्भाधीन शासन निर्णयानूसार अनुज्ञेय होत असलेली सर्व कामे संबंधीत ग्रामपंचायतींच्या ग्रामसभेच्या मान्यतेने प्रचलीत पध्दतीचा अवलंब करून शासनाच्या प्रशासकीय मान्यतेसाठी सादर करावीत,असा शासनाने जाणीवपूर्वक निर्णय घेतला आहे.तरी या सुचनांची काटेकोर अंमलबजावणी करावी.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या संगणक संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणक **संकेतांक क्र.२०१४०१०९१५५४५५५४१०** असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(व.शं.कुलकर्णी)
शासनाचे उपसचिव

प्रति,

व्यवस्थापकीय संचालक,महाराष्ट्र राज्य खनिकर्म महामंडळ,नागपूर.

ROTA-I H 2266 (250-1-2014)

प्रत,

मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव,मंत्रालय-मुंबई.
मा.मंत्री (महसूल)यांचे खाजगी सचिव,महसूल व वन विभाग,वर्ल्ड ट्रेड सेंटर,चर्चगेट.
मा.राज्यमंत्री (उद्योग),यांचे खाजगी सचिव,मंत्रालय,मुंबई-३२.
अपर मुख्य सचिव (महसूल)यांचे स्वीय सहाय्यक,मंत्रालय,मुंबई-३२.
प्रधान सचिव (उद्योग)यांचे स्वीय सहाय्यक,मंत्रालय,मुंबई-३२.
सचिव (पर्यावरण) यांचे स्वीय सहाय्यक,मंत्रालय,मुंबई-३२.
सर्व जिल्हाधिकारी.
निवडनस्ती (उद्योग-९ कार्यासन).

--oXo--